

Motion till riksdagen 2013/14:So413

av **Hannah Bergstedt (S)**

Kompetensutveckling för ett professionellt bemötande av äldres sexualliv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kompetensutveckling om äldres sexualitet och hur man säkerställer att den som är i behov av omsorg och vård får ett professionellt bemötande.

Motivering

Den sexuella hälsan är en viktig del av människors välbefinnande. Samhället har på många sätt blivit öppnare inför sambandet mellan ett väl fungerande sexualliv och hälsa, men det finns fortfarande ett starkt tabu kring äldre människors sexualitet. Behov, förväntningar och förutsättningar förändras genom åren, men äldre människor är sexuellt aktiva och har ett sexuellt intresse även om det talas mycket lite om det.

Framför allt är äldre kvinnors sexualitet ofta bortglömd, inte bara i det mediala utrymme som annars präglas av en stark sexualisering, utan även inom vården.

Vårdförbundet har presenterat en undersökning som visar att barnmorskor ytterst sällan arbetar med patienter över 50 års ålder, vilket stärker bilden av att kvinnans sexualitet slutar vid förmågan att reproducera. Sexuell hälsa är ett tillstånd av fysiskt, emotionellt, mentalt och socialt välbefinnande relaterat till sexualitet. Sexuella rättigheter innefattar mänskliga rättigheter som redan erkänts i nationella lagar, internationella dokument för mänskliga rättigheter och andra överenskomna dokument.

Många sexuellt aktiva äldre människor har inte heller tagit del av den information som exempelvis ungdomar får om skydd mot sexuellt överför-

Fel! Okänt namn på

bara sjukdomar. Det sammankopplas med ett preventivt syfte som äldre inte längre är i behov av. Därför ökar spridningsrisken för sexuellt överförbara sjukdomar.

I ett samhälle där sexualitet bland äldre är tabubelagt satsas inga medel på förebyggande och upplysande åtgärder. Sedan läkemedlen mot erektionsstörningar lanserades vet vi att män ofta erbjuds medicinering för sina problem. Många män har också god hjälp av läkemedlen, men alla blir inte hjälpta av dessa medel utan kan behöva annan behandling. För äldre kvinnor med sexuella svårigheter saknas ofta ett aktivt omhändertagande över huvud taget.

Kvinnor kan ha problem med nedsatt lust, svårigheter att reagera sexuellt och att få orgasm. Dessa problem behöver inte vara svårbehandlade, men det finns ofta ingenstans att vända sig. Den vanliga vården och omsorgen är vanligen inte uppmärksam på kvinnors rekreativa sexuella hälsa. När kvinnor är olyckliga händer det att de erbjuds antidepressiv medicinering, medan närhet och intimitet i sig kan vara både knuten och lösningen istället för medicinering.

Många äldre har också svårigheter att tala om och sätta ord på sina problem. Genom att få hjälp att tydliggöra problemen för sig själv, eventuell partner och behandlare kan förutsättningar skapas för ny kunskap och nya infallsvinklar i problemlösningen.

Nyligen har RFSU startat upp särskild verksamhet för sexualrådgivning för äldre som snabbt blivit välbesökt och visar på att behovet är större än vad vi vågar tala om. En modern svensk vård och en modern svensk äldreomsorg bör kunna hantera även äldres sexuella hälsa, tillgodose behovet av lättillgänglig information och möjligheter till hjälpmedel och vård. Det finns även ett behov av äldreomsorgspersonal med specialkompetens om sexuell hälsa som har goda kontakter med vårdpersonal.

Få av de utbildningar som krävs för att arbeta med våra äldre innehåller utbildning på området, och frågor kring sexualitet är starkt värdeladdade och i brist på utbildning och riktlinjer för hur man arbetar med detta blir mottagandet och hanteringen godtyckliga utifrån vad den som arbetar har för preferenser. Det är inte rimligt. För att hantera sexuella problem behövs kunskaper, att få bearbeta sina attityder och att få erfarenhet av olika frågeställningar. Det är viktigt både för personalen men också för den som är i behov av omsorgen. Det kan ske genom projektarbeten, handledning och utbildningstillfällen där man får tillfälle att kompetensutvecklas och ta upp de utmaningar man som anställd inom vården möter.

Det är en rättighet att upprätthålla ett tillfredsställande, säkert och njutbart sexualliv, att få möjlighet till högsta möjliga hälsa i relation till sexualitet, inkluderande tillgång till sexuell hälsovård samt möjlighet att söka och tillägna sig information. Att verka för sexuell hälsa för äldre ställer krav på ökad kunskap i dessa frågor hos vårdpersonalen. Det är därför angeläget att personal kan erbjudas särskild utbildning och handledning i dessa frågor. Tillgång till barnmorska med goda kunskaper om äldres sexuella hälsa samt en god och lättillgänglig information om sexualitet och överförbara sjukdomar bör finnas för att tillgodose behovet av ett väl fungerande sexualliv även på äldre dagar.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 oktober 2013

Hannah Bergstedt (S)